Archive of SID

پژوهش‌های کاربردی در گزارشگری مالی
دوره هشتم شماره ۱۴، بهار و تابستان ۱۳۹۸
سازمان حسابرسی
صص ۱۷۱- ۱۴۷

بررسی تأثیر زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر بر شفافیت اطلاعات‌مالی

زینب زحمتکش *، محمود معین‌الدین ، مهدی ناظمی‌اردکانی *****

چکیده

امروزه تحولات شگرفی در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات رخ داده‌است. زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر یک فناوری نوین برای مبادله شفاف داده‌های گزارشگری‌مالی و تجاری است که می‌تواند در سراسر جهان با زبانی مشترک و فرمتی خاص، منجر به کاهش هزینه‌های نمایندگی و بهبود تصمیم‌گیری استفاده‌کنندگان اطلاعات گردد. لذا مقاله حاضر به بررسی تأثیر بکارگیری زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر بر شفافیت اطلاعات‌مالی در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌پردازد. وجه تمایز این پژوهش نسبت به پژوهش‌هایی که تاکنون در ایران در این زمینه انجام‌شده، خارج‌شدن از حوزهٔ تحقیقات کیفی و انجام پژوهشی کمّی می‌باشد. نمونهٔ پژوهش مشتمل بر ۱۵۸ شرکت برای دوره هشت ساله ۱۳۸۸- ۱۳۹۵ است. روش تحقیق از نظر هدف کاربردی و به‌لحاظ بررسی رابطه متغیرها همبستگی است و به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از رگرسیون چندمتغیره مبتنی بر داده‌های پنل استفاده شده‌است. نتایج پژوهش حاکی از آن است که زبان‌گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر بر شفافیت اطلاعات مالی تأثیر مثبت معنادار دارد.

واژه‌های کلیدی: زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر، شفافیت اطلاعات‌مالی، به موقع‌بودن، قابلیت‌اتکا

* دانشجوی دکتری حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی، یزد
** دانشیار، حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی، یزد
*** استادیار، حسابداری، دانشگاه یزد
نویسنده مسئول: محمود معین‌الدین
mahmoudmoein@iauyazd.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۰۲/۱۲
تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۰۶/۱۲

www.SID.ir

Archive of SID

مقدمه

با گسترش فرآیند جهانی‌شدن و به‌هم‌پیوستگی مرزها، یکسان‌سازی و ادغام استانداردهای حاکم بر گزارشگری مالی جهت افزایش شفافیت و قابلیت‌مقایسه اطلاعات مالی به‌عنوان یک نیاز و ضرورت مطرح‌شده‌است. تدوین و بکارگیری استانداردهای بین‌المللی حسابداری برای شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس‌های اوراق بهادار بسیاری از کشورهای دنیا به عنوان یکی از تغییرات و رخدادهای بسیار بااهمیت در تاریخ حسابداری دنیا تلقی می‌شود (عزیزخانی،۱۳۹۲). در دهه‌های اخیر بر نقش اطلاع‌رسانی حسابداری بیش از هر زمان دیگری تأکید شده است. پیشرفت‌های وسیع در به کارگیری مدل‌های کمی علوم رفتاری و فناوری اطلاعات، نقش قابل‌توجهی در تحول حسابداری ایفا نموده‌است. افشا یکی از اصول اساسی حسابداری است که بر تمام ابعاد گزارشگری‌مالی تأثیرگذار است. بر مبنای این اصل کلیهٔ رویدادها و وقایع مالی با اهمیت مربوط به شرکت، باید به طور مناسب و کامل افشا گردند. این اصل شرکت را به تهیهٔ اطلاعات موردنیاز برای سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان ملزم می‌کند. بنابراین هرگونه اطلاعاتی که بر تصمیم‌گیری استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی موثر باشد باید افشا گردد، مگر اینکه هزینهٔ تهیه گزارش این اطلاعات، بیشتر از منافع حاصل از بکارگیری آن باشد (کرمی و همکاران، ۱۳۹۲).

زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر[1] در سطح جهانی و به واسطه نیازهای اطلاعاتی روزافزون سهامداران در داخل و خارج شرکت‌ها و با الزامات گزارشگری اجباری نهادهای دولتی، در حال رشدوتوسعه است (فلدن، ۲۰۱۱). همچنین این زبان اجازه می‌دهد تا عملکرد یک شرکت در طول زمان به سادگی مقایسه شود و به انتخاب اطلاعات مربوط برای اهداف تصمیم‌گیری کمک می‌کند. شفافیت اطلاعات‌مالی نیز با استفاده از زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر تقویت می‌شود، زیرا اطلاعات نشان‌دار شدهٔ آن واضح‌است و خوب مستند شده‌است و به کاربران اجازه می‌دهد تا اطلاعات را از جاهای مختلف در گزارش‌های‌مالی ادغام‌کنند(برت و همکاران، ۲۰۱۷). از آنجاکه سیستم‌های اطلاعاتی دربرگیرنده مقدار زیادی از اطلاعات هستند، فرآیند گزارشگری مالی متمایل به تمرکز بر

www.SID.ir

Archive of SID

روی شکلی از گزارشدهی است که تبادل اطلاعات‌مالی را پشتیبانی کند. مبادلهٔ اطلاعات، نیازمند یک منبع اطلاعاتی است که بتواند برای تعداد زیادی از سرمایه‌گذاران قابل دسترسی باشد و بتوانند با استفاده از این اطلاعات، تصمیمات استراتژیک اتخاذ کنند. زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر باعث ارائه اطلاعات باکیفیت بالا در مورد عملکرد شرکت‌ها می‌شود. مهم‌ترین شاخص این اطلاعات قابل‌فهم‌بودن و یکسان‌سازی بین‌المللی آنها است (فلدن، ۲۰۱۱).

مبانی نظری

گزارشگری‌مالی اینترنتی و فناوری‌اطلاعات شرکت‌ها می‌تواند باعث بهبود افشای داوطلبانه اطلاعات به سهامداران شود. افزایش در افشای اطلاعات می‌تواند بر تصمیمات سرمایه‌گذاران تأثیر بگذارد، که به نوبه‌خود بر عملکرد شرکت تأثیرگذار باشد (پینتو و پیکوتو، ۲۰۱۶). در واکنش به کاربرد گسترده اینترنت و تقاضاهای فزاینده برای اطلاعات از جانب سهامداران، شرکت‌های سراسر جهان در حال استفاده از اینترنت به منظور افشای وضعیت تجاری و مالی خود هستند(علی‌خان،۲۰۱۵). در چهارچوب مفهومی حسابداری، اطلاعاتی مربوط است که باعث تغییر در تصمیم‌گیری شود. بنابراین از این حیث اطلاعاتی که مرتبط با تصمیم‌گیری باشد، مفید هستند. گزارش‌های مالی به علت نیازهای فزاینده تحت استانداردها و قوانین لازم‌الاجرای حسابداری به اندازه‌ای گسترش‌یافته‌اند که ممکن است نیازمند جستجوی صدها صفحه برای یافتن اطلاعات مربوط باشد. گزارش‌مالی ارائه شده در فرمت زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر کاربران را قادر می‌سازد تا به آسانی اطلاعات مرتبط را پیدا کنند. این زبان و طبقه‌بندی‌های مربوط به آن می‌تواند به همه‌ی کاربران جهت جستجوی درست و آنالیز اطلاعات مربوط برای تصمیم‌گیریشان کمک‌کند و از این حیث باعث افزایش سطح شفافیت اطلاعات‌مالی برای کاربران گزارش‌های‌مالی می‌شود. بنابراین به‌نظر می‌رسد کاربرانی که از گزارش‌های‌مالی با این فرمت استفاده می‌کنند بتوانند اطلاعات مرتبط برای تصمیم‌گیرشان را در مقایسه با گزارش‌مالی با

www.SID.ir

Archive of SID

فرمت‌های سنتی گزارشگری بازیابی و استفاده‌کنند (برت و همکاران، ۲۰۱۷) . زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر به‌طور ذاتی می‌تواند کنترل داخلی را بهبود بخشد، زیرا از مداخلات دستی یا دستکاری‌های سیستمی و احتمال بروز خطا جلوگیری می‌کند. علاوه بر این، این زبان با شناسایی منحصر به فرد هر آیتم در صورت‌های مالی و تشریح روش حسابداری مورد استفاده، اطلاعات مالی را برای حل مسائل مربوط به مقایسه‌پذیری ناشی از ملاحظات مختلف حسابداری، استاندارد می‌کند،که بهبود کیفیت‌اطلاعات بدین طریق، منجر به شفافیت بیشتر اطلاعات و کاهش عدم‌تقارن اطلاعاتی می‌شود (لیو و همکاران، ۲۰۱۶). زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر هزینه‌های دسترسی و تجزیه و تحلیل اطلاعات‌مالی را کاهش‌می‌دهد و اطلاعات را برای سرمایه‌گذاران مفید می‌سازد. انعطاف‌پذیری این زبان باعث بهبود زمان‌بندی گزارش‌ها، مقایسه‌پذیری و ارزش پیش‌بینی‌شده می‌شود. به عنوان یک ابزار که می‌تواند ممیزی داخلی و اجرای حسابرسی مستمر را پشتیبانی‌کند و مفیدبودن‌اطلاعات را با افزایش قابلیت‌اطمینان و کاهش اشتباهات و بهبود کنترل افزایش دهد (افندی و همکاران، ۲۰۱۰).

این مزایای بالقوه، زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر را برای حسابداران، سرمایه‌گذاران، شرکت‌های دولتی و خصوصی، بازار و نهاد های دولتی در سراسر جهان جذاب کرده‌است. این زبان کاربردی بین‌المللی دارد و در بسیاری از کشورها اجرایی شده‌است و استفاده از آن، ضمن افزایش دقت و به‌موقع‌بودن داده‌ها، باعث مزایای قابل توجهی در کاهش هزینه‌ها و پیچیدگی ثبت صورت‌های مالی می‌شود (رینر و چندلر، ۲۰۰۸). چنانچه کشوری خود را با پیشرفت تکنولوژی وفق‌ندهد و به این موج شتابان و فراگیر نپیوندد، در آینده‌ای نه چندان دور در رقابت بین‌المللی به حاشیه رانده خواهد شد و بسیاری از فرصت‌های کسب‌وکار را به سود دیگران از دست خواهد داد. بدین جهت کشورهای در حال توسعه از جمله ایران برای استفاده از فرصت‌های تازه‌ای که فناوری اطلاعات و ارتباطات در زمینه گزارشگری‌مالی پدید آورده‌است، راه زیادی در پیش‌دارد

www.SID.ir

Archive of SID

تا به استانداردهای جهانی زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر برسد و امروزه سازمان بورس در این رابطه اقدامات مثبتی انجام داده‌است. استفاده از این زبان به‌عنوان ترجمه کننده صورت‌ها و گزارش‌های مالی بخشی از مسیر پذیرش و بکارگیری استانداردهای گزارش‌مالی بین‌المللی است و لازم است گام‌های زیرساختی و استراتژیک با همگرایی و عزم راسخ بین نهادهای موثر حرفه، از جمله وزارت امور اقتصادی و دارایی، سازمان بورس اوراق بهادار، سازمان حسابرسی و انجمن‌های حرفه‌ای برنامه‌ریزی شود تا تغییرات محتوایی لازم به منظور پذیرش این نظام گزارشگری، کامل‌شود. در این راستا سازمان بورس و اوراق بهادار اخیراً زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر را در سامانه کدال اجرایی کرده است که گام مهمی در راستای پذیرش استانداردهای گزارش‌مالی بین‌المللی در تمامی شرکت‌هاست. پروژهٔ از سال ۱۳۸۶ آغاز و در سازمان بورس، کارگروهی با تخصص‌مالی، حسابداری و فناوری اطلاعات برای درک و شناخت این زبان انجام گرفت. همچنین از مشاوران خارجی نیز در این زمینه استفاده‌شد و در نهایت در فاز اول پروژه ، خروجی‌های زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر برای شرکت‌های تولیدی که بخش عمدهٔ شرکت‌ها را تشکیل‌می‌دهند نهایی‌شد و از آبان‌ماه ۱۳۹۲ منتشر گردید (نوجوان و همکاران ،۱۳۹۵). طبق بررسی‌های به عمل‌آمده با توجه به کارآیی نامطلوب بازار ایران و از آنجا که اطلاعات منتشرشده شرکت‌ها، یکی از مبانی اصلی تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران و استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی است و با توجه به مزایایی که این نوع گزارشگری نسبت به گزارشگری سنتی دارد و به منظور پیوستن به موج شتابان و روند رو به رشد فناوری اطلاعات و از دست ندادن فرصت‌های کسب وکار، ضروری به نظر می‌رسد تا کشور ما هم همگام با کشورهای توسعه یافته برای زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر با توجه به تأثیر بسزایی که بر ارتقا شفافیت دارد ، اهمیت ویژه‌ای قائل شود. . با توجه به مبانی نظری پیشگفته، فرضیهٔ پژوهش به شرح زیر بیان می‌گردد:

بکارگیری زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر بر شفافیت اطلاعات‌مالی تأثیر دارد.

www.SID.ir

Archive of SID

پیشینه

لامبرت و همکاران[۲] (۲۰۱۹) در پژوهشی با عنوان « تجزیه و تحلیل به موقع بودن پیش‌بینی‌ها و دقت ارسال داده‌های زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر»، نشان‌دادند که این زبان بر به‌موقع‌بودن پیش‌بینی‌ها اثرگذاراست ولی بر دقت‌پیش‌بینی‌ها نه. سییل[۳](۲۰۱۶)، زبان گزارشگری‌تجاری‌توسعه‌پذیر باعث ترکیب مناسب گزارش‌های یکپارچه و کنترل بهتر عملکرد توسط مخاطبان می‌شود. این تغییر هماهنگ با دیجیتالی‌شدن گزارشات و استفاده از این زبان، شفافیت گزارش‌های مالی برای مدیران و ذینفعان خارجی را نیز در پی‌داشته است.

چیما و همکاران[۴] (۲۰۱۵) در پژوهشی با عنوان «تأثیر زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر بر گزارشگری‌مالی» به این نتیجه رسیدند که این زبان با غربالگری حقایق اطلاعات ارائه‌شده توسط سازمان‌ها و امکان دسترسی آسان و پردازش اطلاعات‌مالی بدون در نظرگرفتن تنوع در ارائه زبان، تأثیر مثبتی بر یکپارچگی و شفافیت اطلاعات‌مالی دارد. همچنین نتایج نشان‌داد که زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر نقش مهمی در صرفه‌جویی هزینه‌ها، یکپارچگی داده‌ها، کارایی بیشتر و دقت و قابلیت‌اطمینان را برای همهٔ کسانی که از اطلاعات‌مالی و تجاری استفاده می‌کنند، در پی‌داشته است.

بریکر و نانـدینی۵ (۲۰۱۲) در پژوهشی با عنوان «مربوط بودن، قابلیت‌اتکا و محدودیت‌های ارزش منصفانه» به این نتیجه‌رسیدند که مربوط‌بودن و قابلیت‌اتکا جزء با ارزش‌ترین ویژگی اطلاعات‌کیفی بوده و همچنین فناوری اطلاعات، ویژگی‌های کیفی اطلاعات‌مالی را افزایش‌می‌دهد. پس از بیان این نتیجه اظهارداشتند که این دو ویژگی نباید تحت‌تأثیر هیچ چیزی کاهش‌یابند. با این وجود به همان اندازه که گزارشگری مالی اینترنتی، مربوط‌بودن اطلاعات به ویژه به‌موقع‌بودن را افزایش می‌دهد، موجب افزایش ریسک قابلیت‌اعتماد اطلاعات نیز می‌شود. همچنین عدم‌حسابرسی و عدم‌امنیت وب‌سایت‌ها را دلایل دیگر کاهش قابلیت‌اعتماد عنوان‌کردند و بالاخره بیان‌کردند که گزارشگری‌مالی اینترنتی به شرکت‌ها امکان‌می‌دهد که از طریق افشا داده‌های‌مالی اضافی و تفکیک‌شده در وب‌سایت شرکت، افشاهای مالی‌شان را افزایش‌دهند.

www.SID.ir

Archive of SID

چن[۶](۲۰۱۰) در پژوهشی با عنوان «بهبود شفافیت‌اطلاعات و پاسخگویی در بخش‌مالی تطبیق دولت الکترونیکی با زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر » تأثیر اجرای دولت الکترونیکی گزارشگری با زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر بر افزایش پاسخگویی و شفافیت اطلاعات‌مالی موردبررسی قراردادند. یافته‌های پژوهش نشان‌دهندهٔ اهمیت و هماهنگی استراتژیک در دستیابی به پاسخگویی و شفافیت بوده و این زبان را نیاز حیاتی برای سودمندی گزارشگری‌مالی، مطرح‌می‌کند.

ودیعی نوقابی و همکاران (۱۳۹۶) در پژوهشی با عنوان «تأثیر فناوری اطلاعات حسابداری بر شفافیت اطلاعات گزارشات‌مالی در بانک‌های‌خصوصی عراق» به بررسی این موضوع پرداختند. نتایج پژوهش حاکی از آن‌است که فناوری اطلاعات‌حسابداری بر سرعت، دقت، صحت، جامعیت و به هنگام بودن انتشار اطلاعات مالی در بانک‌های خصوصی عراق تأثیر دارد.

محمدی و خوزین(۱۳۹۶) در پژوهشی با عنوان «بررسی نقش پیاده‌سازی زبان گزارشگری مالی توسعه‌پذیر بر بهبود کیفیت‌گزارشگری‌مالی، افزایش شفافیت اطلاعات مالی وکاهش عدم تقارن اطلاعاتی» به صورت توصیفی به بررسی این موضوع پرداختند و به این نتیجه رسیدند که پیاده‌سازی این زبان باعث بهبود کیفیت‌گزارشگری‌مالی، ارتقای شفافیت اطلاعات‌مالی و کاهش عدم تقارن اطلاعاتی می‌شود .

محمدی و خوزین (۱۳۹۶) در پژوهشی با عنوان «بررسی نقش زبان گزارشگری‌مالی توسعه‌پذیر به‌عنوان یک تکنولوژی اطلاعاتی نوین در بهبود حاکمیت شرکتی» به‌صورت توصیفی به بررسی این موضوع پرداختند. بررسی پیشینهٔ تحقیقات مرتبط با حاکمیت شرکتی نشان‌می‌دهد که رابطهٔ مستقیمی بین کارایی و شفاف‌سازی اطلاعات و حاکمیت شرکتی وجوددارد. بنابراین زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر در بهبود کارایی و شفاف‌سازی اطلاعات در حاکمیت شرکتی، می‌تواند نقش مهمی ایفا نماید.

موسوی‌شیری و همکاران(۱۳۹۵) در پژوهشی با عنوان «تأثیر فناوری اطلاعات بر ویژگی‌های کیفی اطلاعات‌مالی با استفاده از ماتریس رتبه‌ای» به بررسی این موضوع

www.SID.ir

Archive of SID

پرداختند. پس از توزیع پرسشنامه میان مدیران مالی و کارشناسان سیستم‌های کامپیوتری، نتایج بدست‌آمده حاکی از آن است که تأثیر فناوری اطلاعات بر هر یک از اجزای ویژگی‌های کیفی اطلاعات (شامل مربوط‌بودن، قابلیت‌اتکا، قابل‌فهم‌بودن و قابلیت‌مقایسه) حسابداری متفاوت است.

شاهوردیانی و دلفانی(۱۳۹۴) در پژوهشی با عنوان «تأثیر سیستم‌مالی (زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر) بر کیفیت اطلاعات مالی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران» به بررسی این موضوع پرداختند. در این تحقیق شواهدی بر رد فرضیه‌ها که مبنی بر تأثیر این زبان بر شاخصه‌های تعریف‌شده شفافیت، دقت، به‌هنگام‌بودن ، قابل‌اتکا بودن و اطمینان‌بخشی به صحت اطلاعات‌مالی بود، وجود نداشت.

رستمی و اسداللهی(۱۳۹۴) در پژوهشی با عنوان «ارتباط افشا اطلاعات حسابداری با زبان گزارشگری تجاری گسترش‌پذیر از دیدگاه اساتید و دانشجویان رشتهٔ حسابداری در دانشگاه دولتی و آزاد استان کرمانشاه» به این نتیجه‌رسیدند که استفاده از زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر، موجب افشا بهتر اطلاعات حسابداری، درک بهتر سرمایه‌گذاران از اطلاعات‌حسابداری و سهولت گزارش‌دهی اطلاعات حسابداری می‌گردد.

نیکومرام و شکاری(۱۳۸۹) در پژوهشی با عنوان «رابطهٔ زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر با ویژگی‌های کیفی اطلاعات حسابداری از دیدگاه حسابداران ارشد شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران» به بررسی این موضوع پرداختند. نتایج پژوهش مبین تأیید ارتباط این زبان با هر یک از متغیرهای مربوط بودن، قابلیت‌اعتماد و قابلیت‌مقایسه اطلاعات حسابداری بود.

روش‌شناسی

روش تحقیق از نظر هدف کاربردی و به‌لحاظ بررسی رابطهٔ متغیرها همبستگی است و به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از رگرسیون چند متغیره مبتنی بر داده‌های پنل استفاده شده است. اطلاعات مورد نیاز جهت ادبیات و پیشینه تحقیق به روش کتابخانه‌ای جمع‌آوری

www.SID.ir

Archive of SID

می‌شود. در خصوص جمع‌آوری داده‌های مورد نیاز برای تأیید یا رد فرضه پژوهش، از اطلاعات شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار از پایگاه اطلاعاتی نرم‌افزارهای ره‌آورد و کدال استفاده شده است. همچنین جهت انجام فعالیت‌های محاسبه‌ای از بسته‌های نرم‌افزاری اکسل و ایویوز نسخهٔ نه استفاده می‌شود. برای تجزیه و تحلیل آماری داده‌ها و آزمون فرضیه پژوهش حاضر از آمار توصیفی (میانگین و انحراف‌معیار) و آمار استنباطی (مدل رگرسیون خطی‌چندگانه، ضریب همبستگی و ضریب تعیین) استفاده می‌شود. به منظور تجزیه و تحلیل فرضیهٔ پژوهش از مدل ۱ استفاده شده است:

مدل (۱)

$$disQ_{i,t}= \alpha_0+\alpha_1 XBRL_{i,t}+\alpha_2 Size_{i,t} + \alpha_3 LEV_{i,t} +\alpha_4 ROA_{i,t}+ \varepsilon_{i,t}$$

$disQ_{i,t}$: کیفیت‌افشا شرکت i در دوره t

$XBRL_{i,t}$: زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر شرکت i در دوره t

$Size_{i,t}$: اندازه‌ی شرکت i در دوره t

$LEV_{i,t}$: اهرم مالی شرکت i در دوره t

$ROA_{i,t}$: بازده داراییهای شرکت i در دوره t

کیفیت افشا

کیفیت افشا به عنوان متغیر وابسته است و میزان اطلاعاتی است که از سوی شرکت‌ها در متن صورت‌های مالی اساسی یا در یادداشت‌های همراه، برای کمک به تصمیم‌گیری ارائه می‌شود. این اطلاعات توضیحات مفصلی را در مورد وضعیت‌مالی و نتایج حاصل از عملکرد آن ارائه می‌کند و همچنین اصلاح افشا در گسترده‌ترین مفهوم خود، به معنای ارائه اطلاعات است. حسابدارن از این عبارت به‌صورت محدودتر استفاده‌می‌کنند و منظور آن ها، انتشار اطلاعات مالی مربوط به یک شرکت در گزارش‌های مالی سالانه است. در برخی موارد، این مفهوم باز هم محدودتر و به معنی ارائه اطلاعاتی است که در متن صورت‌های مالی منظور نشده‌است (همت‌فر و مقدسی،۱۳۹۲). سازمان بورس اوراق بهادار تهران برای کاهش‌دادن شکاف بین تولید و انتشار عمومی اطلاعات، امتیاز اطلاع‌رسانی ناشران را براساس وضعیت اطلاع‌رسانی آن‌ها از نظر قابلیت‌اتکا و به‌موقع‌بودن ارسال اطلاعات،

www.SID.ir

Archive of SID

محاسبه نموده‌است(حاجیها و مرادیان ،۱۳۹۳).که در این پژوهش همانند مهرآذین و همکاران (۱۳۹۱) و بولو و همکاران(۱۳۸۹) از این رتبه‌بندی که در سایت کدال موجود است، به عنوان معیاری برای شفافیت اطلاعات‌مالی استفاده‌شده‌است.

زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر

زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر به عنوان متغیر مستقل است و ابزاری است که می‌تواند برای ورود اطلاعات به سامانه، از سوی تولیدکننده اطلاعات مورد استفاده قرار گیرد و افزون بر آن طبقاتی را که اطلاعات ورودی به آن تعلق دارد، نیز مشخص‌کند. به عبارت دیگر این زبان در سطح وسیعی از جزئیات، نشان‌دهنده ماهیت هر یک از اطلاعات واردشده به سامانه به‌عنوان درآمد، هزینه، دارایی و یا بدهی است (اسدیان‌اوغانی و همکاران،۱۳۸۷). با بررسی ادبیات موجود در سایر کشورها همانند پژوهش چینگ‌لایی و همکاران[۷] (۲۰۱۵) و بیرت و همکاران[۸](۲۰۱۷)، نشان‌دهندهٔ این‌است که برای محاسبهٔ این شاخص، اختیاری یا اجباری‌بودن ارائه این نوع گزارشگری موردتوجه می‌باشد. اما به‌دلیل اینکه در ایران اختیاری یا اجباری‌بودن مطرح‌نیست و ارائه این زبان از سال۱۳۹۲ برای تمامی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار اجباری شده‌است، لذا در این پژوهش با در نظرگرفتن چنین شرایطی همانند پژوهش‌های ونگ و همکاران[۹](۲۰۱۴)، لیو و همکاران[۱۰](۲۰۱۶)، زارع‌حسین‌آبادی و همکاران (۱۳۹۵)، نقدی و همکاران (۱۳۹۶) و معین‌الدین و همکاران(۱۳۹۷)، از متغیر مصنوعی صفر و یک استفاده‌شده، یعنی برای شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس‌اوراق بهادار برای سال‌های قبل از اجرایی‌شدن این نوع گزارشگری(۱۳۹۱-۱۳۸۸) عدد صفر و برای سال‌های بعد از اجرایی‌شدن آن(۱۳۹۵-۱۳۹۲) عدد یک لحاظ شده است.

متغیرهای کنترلی این پژوهش به شرح زیر است:

اندازه

گروهی استدلال می‌کنند که اندازهٔ شرکت بر کیفیت گزارشگری‌مالی تأثیر مثبت دارد و دلایلی مانند برقراری سیستم کنترل‌داخلی کارآمد و ارتباط با مؤسسه‌های حسابرسی بزرگ و... را از عوامل اصلی آن تلقی می‌کنند. گروهی دیگر استدلال می‌کنند که اندازهٔ شرکت بر کیفیت گزارشگری‌مالی تأثیر منفی دارد و دلایلی مانند فشار واردشده بیشتر بر

www.SID.ir

Archive of SID

شرکت‌های بزرگ، قدرت چانه‌زنی بیشتر شرکت‌های بزرگ با حسابرسان و گسترده‌تر بودن دامنه استفاده از رویه‌های حسابداری را بیان کرده‌اند(پورحیدری و همکاران،۱۳۹۳). همچنین، شرکت‌های بزرگتر اطلاعات بیشتری را افشا می‌کنند که این باعث کاهش عدم تقارن اطلاعاتی بین سرمایه‌گذاران می‌شود(خواجوی و طلاتپه ،۱۳۹۳). ستایش و کاظم‌نژاد (۱۳۹۱)، کردستانی و رحیمی (۱۳۹۰)، کمالیان و همکاران (۱۳۹۲)، نوری‌فرد و شربتی (۱۳۹۴)، خدامی پور و بزرایی (۱۳۹۲)، اخگر و کرمی(۱۳۹۳)، پورحیدری و همکاران (۱۳۹۲)، بولو و ابراهیمی‌میمند(۱۳۹۰) و مهدوی و علیزاده‌طلاتپه(۱۳۹۴) از این متغیر در پژوهش‌های خود به عنوان متغیر کنترلی تأثیرگذار بر شفافیت اطلاعات مالی استفاده نموده‌اند. در این پژوهش برای محاسبه این متغیر از لگاریتم طبیعی جمع دارایی‌ها استفاده شده است (دی‌هول و همکاران، ۲۰۱۵).

اهرم مالی

شرکت‌هایی که از اهرم مالی بالاتری برخوردارند با احتمال بیشتر اطلاعات‌مالی را با کیفیت بالاتر ارائه می‌کنند. به بیان دیگر، شرکت‌های با اهرم مالی بالا، کیفیت گزارشگری بالاتری دارند (پورحیدری و همکاران،۱۳۹۳). افزایش بدهی سبب می‌شود که مدیران مالی شرکت‌ها تصمیمات بهتری را در سرمایه‌گذاری اتخاذ کنند و در نتیجه عدم تقارن اطلاعاتی میان مدیران و سرمایه‌گذارن کاهش می‌یابد (شمس و همکاران،۱۳۹۶). همچنین با افزایش مبلغ بدهی‌ها، شرکت‌ها می‌کوشند با افشای بیشتر، درصدد کاهش‌دادن عدم‌اطمینان اعتباردهندگان و برآوردن نیازهای اطلاعاتی آنان برآیند (مهدوی و علیزاده‌طلاتپه،۱۳۹۴). با این وجود در برخی از پژوهش‌ها همانند ستایش و کاظم‌نژاد (۱۳۹۱) و اخگر و کرمی(۱۳۹۱) اشاره به رابطهٔ معکوس میان اهرم مالی و میزان افشا دارد، با این توجیه که بالابودن نسبت بدهی به معنی پائین‌بودن ظرفیت استقراض شرکت و نیز بالابودن ریسک ورشکستگی است. در این حالت افشا بهتر می‌تواند تبعات منفی برای شرکت به دنبال داشته‌باشد و انتظارمی‌رود شرکت از بهبود کیفیت افشای خویش خودداری‌نماید (اخگر و کرمی ،۱۳۹۳). ستایش و کاظم‌نژاد(۱۳۹۱)، کردستانی و

www.SID.ir

Archive of SID

رحیمی(۱۳۹۰)، اخگر و کرمی(۱۳۹۳)، کمالیان و همکاران (۱۳۹۲)، نوری‌فرد و شربتی(۱۳۹۴)، خدامی‌پور و بزرایی(۱۳۹۲)، پورحیدری و همکاران (۱۳۹۲) و مهدوی و علیزاده طلاتپه(۱۳۹۴) از این متغیر در پژوهش‌های خود به عنوان متغیر کنترلی تأثیرگذار بر شفافیت اطلاعات‌مالی استفاده‌نموده‌اند. در این پژوهش برای محاسبهٔ این متغیر از نسبت کل بدهی به کل دارایی‌های پایان سال استفاده‌شده است (دی‌هول و همکاران، ۲۰۱۵).

سودآوری

مدیران شرکت‌هایی که طرح پاداش دارند، احتمال بیشتری دارد که روش‌های محافظه‌کارانه را کنار بگذارند. بر همین اساس، اگر بخشی از پاداش مدیران به سود حسابداری (صورت کسر نرخ بازده دارایی‌ها) مربوط باشد، مدیریت این شرکت تمایل به استفاده از روش‌های نامحافظه‌کارانه دارند(حساس‌یگانه و شهریاری ،۱۳۸۹)، بنابراین مدیران در راستای منافع شخصی خود به دنبال شفاف‌سازی هر چه بیشتر هستند. یکی از مهم‌ترین معیارهای سودآوری شرکت در بازار سرمایه، بازده دارایی‌ها می‌باشد به‌طوری که شمس و همکاران (۱۳۹۶)، مشایخ و نصیری (۱۳۹۵)، نیکبخت و حاجی‌عظیمی(۱۳۹۲)، ستایش و کاظم‌نژاد (۱۳۹۱)، اخگر و کرمی(۱۳۹۳)، نوری‌فرد و شربتی (۱۳۹۴)، خدامی-پور و بزرایی (۱۳۹۲) و مهدوی و علیزاده‌طلاتپه(۱۳۹۴) از این متغیر در پژوهش‌های خود به عنوان متغیر کنترلی تأثیرگذار بر شفافیت اطلاعات‌مالی استفاده‌نموده‌اند. در این پژوهش برای محاسبهٔ این متغیر از نسبت سود خالص به کل دارایی‌های پایان سال استفاده شده‌است (لیژانگ و همکاران، ۲۰۱۴).

داده‌ها

شرکت‌های پذیرفته‌شده دربورس اوراق بهادار تهران، جامعه آماری تحقیق حاضر را تشکیل‌می‌دهند. به علت وجود برخی ناهماهنگی ها میان اعضاء جامعه، شرایط زیر برای انتخاب نمونهٔ آماری قرار داده‌شد و از این رو نمونه به روش حذف سیستماتیک انتخاب شد. شرایط یاد شده عبارتند از:

www.SID.ir

Archive of SID

۱. شرکت‌هایی که قبل از دوره زمانی تحقیق یعنی قبل از ۱۳۸۸/۰۱/۰۱ در بورس اوراق بهادار تهران پذیرفته شده باشند.

۲. سال مالی شرکت منتهی به پایان اسفند ماه باشد.

۳. شرکت طی سال‌های مالی۱۳۸۸ الی ۱۳۹۵ تغییر سال مالی نداده باشد و در بورس فعالیت داشته باشد.

۴. بانک اطلاعاتی آن‌ها از سال ۱۳۸۸ الی ۱۳۹۵ کامل باشد.

۵ -جزء بانک‌ها و مؤسسات مالی(شرکت های سرمایه‌گذاری ، واسطه‌گری مالی، شرکت‌های هلدینگ و لیزینگ ها) نباشد.

۶. شرکت‌ها از سال ۱۳۹۲ ، زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر را ارائه نموده باشند.

با توجه به شرایط فوق، تعداد ۱۵۸ شرکت در طی سال‌های ۱۳۸۸ الی ۱۳۹۵ این شرایط را دارا بوده‌اند که به عنوان نمونه آماری انتخاب‌شده‌اند.

تجزیه وتحلیل داده‌ها

نتایج آماره‌های توصیفی و شاخص‌های مرکزی و پراکندگی داده‌های جمع‌آوری‌شده، در جدول ۱ ارائه شده‌است. همان‌طورکه در این جدول مشاهده‌می‌شود، زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر دارای میانگین ۰/۴۹ می‌باشد. میانگین شاخصه کیفیت افشا ۶۹/۷۳ می‌باشد. میانگین، میانه، حداکثر و حداقل متغیر کنترلی اندازۀشرکت به ترتیب۱۳/۸۸، ۱۳/۷۳ ،۱۸/۴۳ و ۱۰/۹۵ می‌باشد. میانگین دیگر متغیرکنترلی، اهرم‌مالی شرکت ۰/۶۰ می‌باشد که نشان‌دهندۀ نسبت بالای بدهی شرکت‌های مورد بررسی می‌باشد و میانۀ آن نیز ۰/۶۱ می‌باشد که نزدیک‌بودن میانگین و میانۀ این متغیر نشان‌دهندۀ این موضوع است که توزیع این متغیر تقریباً نرمال است. همچنین میانگین متغیر کنترلی دیگر، بازده دارایی‌های شرکت عدد ۰/۱۰ می‌باشد. لازم به توضیح است که به منظور اجتناب از تأثیر داده‌های پرت بر نتایج پژوهش، از ریز برنامه ترمینگ[11] در نرم‌افزار ایویوز در سطح یک درصد استفاده گردیده است.

www.SID.ir

Archive of SID

جدول۱-آمار توصیفی متغیرها

شاخصه ها	disQ	XBRL	SIZE	LEV	ROA
میانگین	۶۹/۷۳	۰/۴۹	۱۳/۸۸	۰/۶۰	۰/۱۰
میانه	۷۱/۸۵	۰	۱۳/۷۳	۰/۶۱	۰/۰۸
حداکثر	۹۸/۶۴	۱	۱۸/۴۳	۱/۱۹	۰/۵۰
حداقل	۱۰/۵۷	۰	۱۰/۹۵	۰/۱۱	-۰/۲۳
انحراف معیار	۲۰/۱۵	۰/۵۰	۱/۴۱	۰/۱۹	۰/۱۱
تعداد مشاهدات	۱۱۶۸	۱۱۶۸	۱۱۶۸	۱۱۶۸	۱۱۶۸

قبل از تخمین مدل لازم‌است مانایی(پایائی) متغیرها مورد بررسی قرارگیرد که در این پژوهش، از آزمون ریشهٔ واحد لوین، لین و چو[۱۲] استفاده شده‌است و به دلیل معناداری کمتر از ۵٪ ، همهٔ متغیرها پایا هستند. همچنین با توجه به اینکه احتمال آزمون‌های F لیمرو هاسمن در این پژوهش کمتر از ۵٪ بوده، روش تخمین مدل تابلویی با اثرات ثابت می باشد.برای شناسایی همخطی از معیار عامل تورم واریانس استفاده شده‌است و از آنجایی که مقادیر کمتر از ده است، همخطی وجود ندارد. نتایج مربوط به احتمال آماره F نشان می‌دهد که مدل رگرسیونی معنادار بوده و چون آمارهٔ دوربین-واتسون بین ۱/۵ تا ۲/۵ قراردارد، در نتیجه مدل فاقد مشکل خودهمبستگی است. نتیجه بررسی فرضیه پژوهش در جدول ۲ ارائه شده است.

جدول ۲-تأثیر بکارگیری زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر بر شفافیت اطلاعات‌مالی

$$disQ_{i,t} = \alpha_0 + \alpha_1 XBRL_{i,t} + \alpha_2 Size_{i,t} + \alpha_3 LEV_{i,t} + \alpha_4 ROA_{i,t} + \varepsilon_{i,t}$$

ضریب‌تعیین		۰/۵۸	احتمال آماره F	۰/۰۰۰
ضریب تعیین تعدیل‌شده		۰/۵۱	آماره دوربین- واتسون	۱/۷۶
متغیرها	ضرایب	آمارهt	احتمال	معناداری
عرض از مبدا	۴۶/۴۸	۲/۴۲	۰/۰۱	معنادار
XBRL	۳/۲۹	۲/۷۰	۰/۰۰	معنادار
اندازه شرکت	۲/۲۷	۱/۶۵	۰/۰۹	بی معنی
اهرم مالی	-۱۷/۶۴	-۳/۶۵	۰/۰۰	معنادار
نرخ بازده دارایی‌ها	۷/۳۶	۱/۰۵	۰/۲۹	بی‌معنی

www.SID.ir

Archive of SID

با توجه به آماره t و احتمال متناظر با آن می‌توان نتیجه‌گرفت که ارائه زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر بر شفافیت اطلاعات‌مالی تأثیر مثبت معنادار دارد، اما اهرم مالی بر شفافیت اطلاعات‌مالی تأثیر منفی معنادار دارد.

بحث و نتیجه‌گیری

امروزه با مطرح‌شدن پدیدهٔ جهانی‌شدن، رقابت، حرکت به سمت بین‌المللی شدن و پیشرفت‌هایی که در زمینه فناوری و تکنولوژی رخ داده‌است و همچنین برای جلب‌اعتماد و حمایت سرمایه‌گذاران و نیازمندی آنان به اطلاعات‌کافی، افشای اطلاعات توسط شرکت‌ها از اهمیت بالایی برخوردارشده و به‌عنوان یک مزیت رقابتی مطرح‌می‌شود. گزارشگری اینترنیتی دارای مزایایی چون افزایش قابلیت‌مقایسه گزارش‌های‌مالی، دسترسی سریعتر استفاده‌کنندگان به اطلاعات، صرفهٔ‌جویی در زمان و هزینهٔ‌تولید اطلاعات،کاهش خطا در اطلاعات، افزایش شفافیت ،کاهش عدم تقارن اطلاعاتی، کاهش ریسک اطلاعاتی، کاهش عدم‌اطمینان و .... می‌باشد. زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر به عنوان یک فناوری نوین در سراسر جهان با زبانی مشترک و فرمتی خاص، منجر به کاهش هزینه‌های‌نمایندگی و بهبود تصمیم‌گیری استفاده‌کنندگان اطلاعات می‌گردد وگامی موثر در جهت افزایش شفافیت اطلاعات‌مالی شرکت‌ها که موجب جذابیت هرچه بیشتر شرکت از دید سرمایه‌گذاران می‌شود، برداشته و از این طریق عدم تقارن اطلاعاتی بین مدیریت و سرمایه‌گذاران و همچنین ریسک عدم اطمینان و هزینهٔ سرمایه را کاهش‌داده و به کارایی هر چه بیشتر بازار سرمایه کمک‌نماید. از این‌رو، هدف پژوهش حاضر بررسی تأثیر بکارگیری زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر بر شفافیت اطلاعات‌مالی در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران است. پس از بررسی ۱۵۸ شرکت در بازه زمانی ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۵ نتایج نشان‌می‌دهند که ارائه گزارشگری مبتنی براین زبان بر شفافیت اطلاعات‌مالی تأثیر مثبت معنادار دارد و می‌تواند باعث بهبود کیفیت گزارشگری‌مالی و ویژگی‌های‌کیفی اطلاعات شود. از آنجایی که برای سنجش شفافیت اطلاعات مالی از رتبه نهایی کیفیت افشا (که خود ترکیبی از دو شاخص به موقع بودن و قابلیت اتکا به

www.SID.ir

Archive of SID

عنوان دو ویژگی کیفی اطلاعات است)، استفاده شده است، این نتیجه با پژوهش‌های چن (۲۰۱۰) ، بریکر و ناندینی (۲۰۱۲)، چیما و همکاران (۲۰۱۵) ، سییل (۲۰۱۶) ، لامبرت و همکاران (۲۰۱۹)، نیکومرام و شکاری(۱۳۸۹)، شاهوردیانی و دلفانی(۱۳۹۴)، رستمی و اسداللهی(۱۳۹۴)، موسوی‌شیری و همکاران (۱۳۹۵)، ودیعی نوقابی (۱۳۹۶) و محمدی و خوزین (۱۳۹۶) سازگار است. همچنین اهرم مالی بر شفافیت اطلاعات‌مالی تأثیر منفی معنادار دارد که به نظر می‌رسد بروز این نتیجه، ناشی از لزوم رعایت مفاد قرارداد وام توسط شرکت‌های با بدهی بیشتر بر اساس تئوری اثباتی حسابداری باشد. لذا چنین شرکت‌هایی با اعمال سطح بالاتر محافظه‌کاری سعی در ارائه تصویر بهتری از شرکت دارند و در نتیجهٔ این موضوع، کاهش شفافیت و کیفیت‌گزارشگری‌مالی را برای شرکت در پی‌خواهدداشت. این نتیجه با نتایج پژوهش‌های، ستایش و کاظم‌نژاد (۱۳۹۱)، کمالیان و همکاران (۱۳۹۲)، نوری‌فرد و بزرایی (۱۳۹۲) و پورحیدری و همکاران (۱۳۹۳) سازگار و با پژوهش‌های ،کردستانی و رحیمی(۱۳۹۰) و خدامی‌پور و بزرایی (۱۳۹۲) ناسازگار است. با توجه به نتیجهٔ این پژوهش و تأثیر بسزایی که این نوع گزارشگری بر افزایش شفافیت اطلاعات‌مالی دارد، به دولت و مجامع حرفه‌ای حسابداری پیشنهادمی‌گردد تا اقدامات مناسب جهت پیاده‌سازی هر چه بهتر این سیستم را فراهم‌نمایند. همچنین به دلیل عدم آشنایی کافی استفاده‌کنندگان صورت‌های‌مالی با گزارشگری مبتنی بر این زبان و افزایش ارتقا سطح آگاهی این گروه برنامه‌های آموزشی تدوین‌گردد. به‌منظور انجام پژوهش‌های بیشتر پیشنهاد می‌گردد موضوعات زیر مدنظر قرار گیرد:

۱. بررسی تأثیر زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر بر شفافیت اطلاعات‌مالی با استفاده از سایر معیارهای کیفیت‌سود از قبیل پایداری‌سود، اقلام‌تعهدی، هموارسازی سود و...
۲. بررسی تأثیر زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر بر سازوکارهای حاکمیت شرکتی
۳. بررسی تأثیر زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر بر مدیریت سود
۴. بررسی تأثیر زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر بر عملکرد مالی و بازار شرکت‌ها

www.SID.ir

Archive of SID

۵. بررسی تأثیر زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر بر مربوط بودن و قابلیت‌اتکا اطلاعات مالی

یادداشت‌ها

1. Extensible Business Reporting Language (XBRL)
2. Lambert et al.
3. Seele
4. Chima et al.
5. Briker & Nadini
6. Chen.
7. Chinglai et al.
8. Birt et al.
9. Selarka
10. Liu et al.
11. Trmming
12. Levin, Lin & Cho

منابع

اخگر، محمدامید، کرمی، افشار، (۱۳۹۳)، بررسی تأثیر ویژگی‌های شرکت بر کیفیت گزارشگری‌مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، *بررسی های حسابداری* ، دوره ۱، شماره ۴، صص ۱-۲۲.

اسدیان‌اوغانی، اصغر، حیدرپور، فرزانه، کرباسی‌یزدی، حسین، (۱۳۸۷)، بررسی تأثیر گزارشگری مالی تحت‌وب بر ویژگی‌های کیفی اطلاعات‌حسابداری، *پایان‌نامهٔ دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی*، صص ۶۳ -۴۵.

بولو، قاسم، مهام، کیهان، گودرزی، اسماعیل ،(۱۳۸۹)، تغییر حسابرس مستقل و شفافیت اطلاعاتی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق‌بهادار تهران، *دانش‌حسابداری*، سال ۱، شماره۱، صص ۱۱۱-۱۳۵.

بولو، قاسم، ابراهیمی‌میمند، (۱۳۹۰)، رابطهٔ ساختار مالکیت با کیفیت‌افشا در بورس اوراق بهادار تهران، *حسابداری مالی*، سال ۳ ، شماره ۱۲، صص ۵۰-۶۹.

پورحیدری، امید، فدوی، محمدحسن، امینی‌نیا، میثم، (۱۳۹۳)، بررسی تأثیر اجتناب از پرداخت مالیات بر شفافیت گزارشگری‌مالی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران، *پژوهشنامهٔ اقتصادی*، دوره ۱۴، شماره ۵۲ ، صص ۶۹-۸۵.

حاجیها، زهره، مرادیان، بهاره، (۱۳۹۳)، بررسی تأثیر عدم تقارن اطلاعات و ارزش‌شرکت بر سرمایه‌گذاری در بورس اوراق بهادار تهران، *دانش سرمایه‌گذاری*، سال۳، شماره۱۲، صص ۹۷-۱۱۶.

www.SID.ir

Archive of SID

حساس یگانه، یحیی، شهریاری، علیرضا، (۱۳۸۹)، بررسی رابطهٔ بین تمرکز مالکیت و محافظه‌کاری در بورس اوراق بهادار تهران ، *پژوهش های حسابداری مالی*، سال ۲، شماره ۲ ، صص ۷۷-۹۴.

خدامی پور، احمد، بزرایی، یونس، (۱۳۹۲) ، بررسی عوامل حاکمیتی موثر بر کیفیت‌افشا و تأثیر رقابت بازار بر رابطهٔ بین آنها، *حسابداری مالی*، سال۵، شماره ۲۰، صص ۲۲-۴۱ .

خواجوی، شکرا..، علیزاده‌طلائیه، وحید، (۱۳۹۳)، بررسی اثرات سطح افشای داوطلبانه بر عدم تقارن اطلاعاتی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، *مطالعات تجربی حسابداری مالی*، سال۱۱، شماره۴۲ ،صص ۸۹-۱۱۵.

رستمی، یزدان، اسدالهی، یحیی، (۱۳۹۴)، بررسی ارتباط افشای اطلاعات حسابداری با زبان گزارشگری مالی گسترش‌پذیر از دیدگاه اساتید و دانشجویان رشته حسابداری در دانشگاه دولتی و آزاد استان کرمانشاه، *سومین کنفرانس بین المللی مدیریت، اقتصاد و حسابداری*، تبریز.

زارع‌حسین‌آبادی، حمید، زارع‌مهرجردی، وحید، ناظمی‌اردکانی، مهدی، (۱۳۹۵)، تأثیر زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر بر عملکرد شرکت‌ها با استفاده از روش گشتاورهای تعمیم‌یافته ، بررسی‌های حسابداری، دوره ۳، شماره ۱۲، صص ۶۵-۸۲.

ستایش، محمدحسین، کاظم‌نژاد، مصطفی، (۱۳۹۱)، شناسایی و تبیین عوامل مؤثر بر کیفیت افشای اطلاعات شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران، *پیشرفت‌های حسابداری دانشگاه شیراز* ، دوره۴، شماره۱،صص ۴۹-۷۹.

شاهوردیانی، شادی، دلفانی، حسین، (۱۳۹۴)، تأثیر سیستم‌مالی XBRL بر کیفیت اطلاعات‌مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران ،*پایان‌نامهٔ کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی* .

شمس، شهاب‌الدین، یحیی‌زاده‌فر، محمود، عباس‌زاده، سکینه، (۱۳۹۶)، بررسی رابطهٔ بین اهرم مالی و عدم تقارن‌اطلاعاتی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران، *تحقیقات حسابداری*، شماره۳۴، صص۱۰۴-۱۲۱.

عزیزخانی، مسعود، (۱۳۹۲)، زبان گزارشگری مالی توسعه‌پذیر استاندارد مکمل استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی، *ماهنامه بازار و سرمایه* ، سال۴، ۴۵-۴۶.

www.SID.ir

Archive of SID

کردستانی، غلامرضا، رحیمی، مصطفی ،(۱۳۹۰) ، بررسی عوامل تعیین‌کننده انتخاب سطح کیفیت گزارشگری‌مالی و اثرات اقتصادی آن در بازار سرمایه، *پژوهش‌های تجربی حسابداری مالی*، دوره ۱، شماره ۱، صص ۶۸-۹۲.

کرمی، غلامرضا، حسینی، سیدعلی، رضوانی‌فرد، سعید، (۱۳۹۲)، بررسی رابطهٔ افشا و هزینهٔ حقوق صاحبان سهام در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران، *بورس اوراق بهادار*، شماره ۲۱، سال۶، صص۴۷-۷۱.

کمالیان، امیر رضا، عبادی، فرحدخت، حیدری خورمیزی، بی بی آذر، (۱۳۹۲)، تأثیر متغیرهای‌مالی و غیرمالی بر کیفیت‌افشا در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران، *چشم انداز مدیریت مالی*، شماره ۱۰ ، صص ۴۷-۶۸.

محمدی، جمال، خوزین، علی، (۱۳۹۶)، بررسی نقش زبان گزارشگری‌مالی توسعه‌پذیر به عنوان یک تکنولوژی اطلاعاتی نوین در بهبود حاکمیت شرکتی، *پژوهش‌های جدید در مدیریت و حسابداری* ، شماره۱۲ ، صص۱۲۹-۱۴۰.

محمدی، جمال، خوزین، علی،(۱۳۹۶)، بررسی نقش پیاده‌سازی زبان گزارشگری مالی توسعه‌پذیر بربهبود کیفیت گزارشگری‌مالی، افزایش شفافیت اطلاعات مالی وکاهش عدم تقارن اطلاعاتی، *پژوهش حسابداری*، سال ۷، شماره ۲۶، صص۴۱-۶۰.

مشایخ، شهناز، نصیری، سپیده‌سادات، (۱۳۹۵)، بررسی تأثیر شفافیت گزارشگری‌مالی بر مربوط‌بودن ارزش سود حسابداری، *بررسی های تجربی حسابداری*، سال۵ ، شماره ۱۹، صص ۱۲۷-۱۵۴.

معین‌الدین، محمود، زحمتکش، زینب، ناظمی‌اردکانی، مهدی، (۱۳۹۷)، بررسی تأثیر بکارگیری زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر بر عدم تقارن اطلاعاتی، *دانش حسابداری-مالی*، دوره۵، شماره۴، صص۱۶۹-۱۹۱.

مهدوی، غلامحسین، علیزاده‌طلاتپه، وحید، (۱۳۹۴)، بررسی رابطهٔ بین حاکمیت شرکتی و سطح افشا داوطلبانه در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران، *پیشرفت های حسابداری، دانشگاه شیراز* ، دوره۷، شماره۱، صص۲۰۳-۲۳۰.

www.SID.ir

Archive of SID

مهرآذین، علیرضا، مسیح‌آبادی، ابوالقاسم، دهنوی، محمدعلی، (۱۳۹۱)، شفافیت‌اطلاعات و محتوای اطلاعاتی سود، *دانش حسابداری*، سال ۳، شماره۸، صص ۱۱۳-۱۳۰.

موسوی‌شیری، سیدمحمود، صالحی، مهدی، یوسفی‌اطاقور، (۱۳۹۵)، بررسی تأثیر فناوری اطلاعات بر ویژگی اطلاعات مالی با استفاده از ماتریس رتبه‌ای، *دانش حسابرسی*، سال۱۶، شماره۶۲، صص ۷۹-۱۰۰.

نقدی، یوسف، ناظمی اردکانی، مهدی، فرید، داریوش، (۱۳۹۶)، بررسی تأثیر اجرای زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر بر روی هزینه‌های سرمایه‌ای و هزینه‌های معاملاتی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد مدیریت مالی دانشگاه یزد.

نوجوان، مهناز، محمدی، مهدی، فیل‌سرایی، مهدی، (۱۳۹۵)، بررسی ابعاد زبان گزارشگری XBRL و سطوح پذیرش آن، *پژوهش حسابداری*، دوره۶، شماره۲، صص ۱-۱۶.

نوری‌فرد ، یدا..، شربتی، فاطمه زهرا، (۱۳۹۴)، تأثیر دورهٔ تصدی حسابرس بر کیفیت‌افشای اطلاعات در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، *پژوهشنامه اقتصاد و کسب و کار*، سال۶، شماره ۱۲، صص۴۹-۵۸.

نیکبخت، محمدرضا، حاجی‌عظیمی، فرزاد، (۱۳۹۲)، تأثیر محافظه‌کاری مشروط بر قابلیت‌اتکای اطلاعات و به‌موقع بودن افشا، *پژوهش‌های حسابداری مالی*، سال۵، شماره۲، صص۲۵- ۳۳ .

نیکومرام، هاشم، احمد، مدرس، محمدرضا، شوروزی، (۱۳۸۹)، استفاده از خصوصیات کیفی مفاهیم‌نظری گزارشگری‌مالی در ارزیابی کیفیت‌سود، *پژوهش‌های مدیریت*، شماره۸۵، صص ۴۱-۲۱.

ودیعی نوقابی، محمدحسین، مرادی، مهدی، عبدالحسین عبدالکاظم العیساوی، شیما، (۱۳۹۶)، تأثیر فناوری اطلاعات حسابداری بر شفافیت‌اطلاعات گزارشات‌مالی در بانک‌های‌خصوصی عراق، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه فردوسی مشهد.

همت فر، محمود، مقدسی، منصور، (۱۳۹۲)، بررسی کیفیت‌افشا (قابلیت‌اتکا و به موقع بودن) بر ارزش سهام شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران، *بررسی‌های حسابداری و حسابرسی*، دوره ۲۰، شماره۲، صص۱۳۳-۱۴۷.

www.SID.ir

Archive of SID

Akhgar, Mohammad Omid, Karami, Afshar, (2014), Investigating the impact of firm characteristics on the financial reporting quality of companies listed in Tehran stock exchange, *Accounting Reviews*, Volume 1, Number 4, pp:1-22. [In Persian]

Ali Khan, Mohd Noor Azli,(2015), Internet financial reporting in malaysia: preparers' and Users'Perceptions, *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 172 , pp: – 785.

Asadiyan Ogani, Asghar, Heidarpour, Farzaneh, Karbasi Yazdi, Hossein, (2008), Investigating the effect of web financial reporting on the qualitative characteristics of accounting information, *Endowment of Islamic Azad University, Central Tehran Branch*, pp:63-45[In Persian]

Azizkhani, Masoud, (2013), XBRL standard iFRS supplement, Market and Capital Monthly, Year 4, pp:45-46. [In Persian]

Birt ,Jacqueline L., Muthusamy ,Kala, Bir ,Poonam, (2017), XBRL and the qualitative characteristics of useful financial information, *Accounting Research Journal*, Vol. 30 Issue: 01,pp:107-126.

Boulou, Qasem, Ebrahimi Meimand, (2011), The relationship between ownership structure and quality of disclosure in Tehran stock exchange, *Financial Accounting*, Volume 3, Number 12, pp:50-69. [In Persian]

Boulou, Qasem, Maham, Kayhan, Goodarzi, Ismail, (2010), Independent auditor change and information transparency of companies Listed in Tehran Stock Exchange, *Accounting Knowledge*, Volume 1, Number 1, pp:111-135. [In Persian]

Bricker Nandini Chandar, (2012), Relevance, reliability and restricted security fair values: a look at investment trusts, *Managerial Finance*, Vol. 38 Iss 12, pp:1203 – 1225.

Chen, Yu-Che, (2010), Improving information transparency and accountability in the financial sector: a comparative e-government implementation with XBRL, *Public Management Research Association*/International research society for public management, October,pp: 14-16, 2010 in Hong Kong.

Chima ,Emmanuel, ,ikunle, Jide, Ahmed A. Zik-Rullahi, (2015),The impact of XBRL on financial reporting: a conceptual Analysis ,*International Journal of Empirical Finance*, Vol. 4, No. 2, pp: 78-85 .

Ching Lai ,Syou, Yuh-Shin ,Lin, Yi-Hung ,Lin ,Hua-Wei ,Huang(2015),XBRL adoption and cost of debt ,*International Journal ofAccounting&Information Management*,23 (2),pp:199– 216.

Dhole ,Sandip , Lobo ,Gerald J., Sagarika Mishra, Ananda M. Pal, (2015),Effects of the SEC's XBRL mandate on financial reporting

www.SID.ir

Archive of SID

comparability, *International Journal of Accounting Information Systems*, 19,pp: 29–44.

Efendi, Jap , Park, Jin Dong, Subramaniam, Chandra, Do XBRL reports have incremental information content (2010) -An empirical analysis electronic copy available at: http://ssrn.com/abstract =1671723

Felden, Carsten, Characteristics of XBRL adoption in Germany, J Manag Control,(2011), 22:161–186 DOI 10.1007/s00187-011-0134-7.

Hajiha, Zohreh, Moradian, Bahareh, (2014), Investigating the impact of information asymmetry and company value on investment in Tehran Stock Exchange, *Investment Knowledge*, Volume 3, Number 12,pp:97 -116. [In Persian]

HasasYeganeh, Yahya, Shahriari, Alireza, (2010), Investigating the relationship between concentration of ownership and conservatism in Tehran Stock Exchange, *Financial Accounting Research*, Volume 2, Number 2, pp:77-94. [In Persian]

Hemmatfar, Mahmood, Moghaddasi, Mansour, (2013), Investigating the quality of disclosure (reliability and timeliness) on the Stock value of companies listed in Tehran Stock Exchange, *Accounting and Auditing Reviews*, Volume 20, Number 2, pp:133 - 147[In Persian]

Kamalian, Amir Reza, Ebadi, Farahdokht, Heidari Khoramizi, Bibi Azar, (2013), The influence of nominal and Non-Nominal variables on the quality of disclosure in listed companies in Tehran Stock Exchange, Issue 68, *Financial Management Perspective*, Number 68. [In Persian]

Karami, Gholamreza, Hosseini, Seyed Ali, Rezvani Fard, Saeed, (2013), Investigating the relationship between disclosure and cost of equity in companies Listed in Tehran . [In Persian]

Khawaji, Shakra, Alizadeh Talaieh, Vahid, (2014), Investigating the effects of voluntary disclosure level on information asymmetry of companies listed in Tehran Stock Exchange, *Experimental Financial Accounting Studies*, Volume 11, Number 42,pp: 89-115. [In Persian]

Khodamipour, Ahmad, Bozai, Younes, (2013), Investigating governance factors affecting the quality of disclosure and the impact of market competition on the relationship between them, *Financial Accounting*, Volume 5, Number 20, pp:22-41. [In Persian]

Kordestani, Gholamreza, Rahimi, Mostafa, (2011), Investigating the determinants of financial reporting quality selection and its economic impact on capital market, *Empirical Financial Accounting Research*, Volume 1, Number 1,pp:68-92. [In Persian]

www.SID.ir

Archive of SID

Lambert,Sherwood Lane ,Krieger,Kevin Mauck, Nathan, (2019), Analysts'forecasts timeliness and accuracy post-XBRL international ,*Journal of Accounting & Information Management*, Volume 27, Number 1,pp:1-57.

Liu, Chunhui , Luo ,Xin, Wang, Fu Lee, (2016),An empirical investigation on the impact of XBRL adoption on information asymmetry evidence from Europe ,*Decision Support Systems* **,**Volume 93, pp:42–50.

Lizhong Hao Joseph H. Zhang Jing Fang ,(2014), Does voluntary adoption of XBRL reduce cost of equity capital?, International Journal of accounting and information management, Volume 22 , pp:86- 102.

Mahdavi, Gholamhossein, Alizadeh Talatpeh, Vahid, (2015), Investigating the relationship between voluntary disclosure and voluntary disclosure in companies Listed in Tehran Stock Exchange, *Accounting Advances of Shiraz University,* Volume 7, Number 1, pp:203-230. [In Persian]

Mashayekh, Shahnaz, Nasiri, Sepideh Sadat, (2016), Investigating the impact of financial reporting transparency on the relevance of rccounting profit value, *Experimental Accounting Studies,* Volume 5, Number 19, pp:127-154. [In Persian]

Mehrazin, Alireza, Masihabadi, Abolghasem, Dehnavi, Mohammad Ali, (2012), Transparency of information and information content of earnings, *Accounting Knowledge,* Volume 3, Number 8, pp:113 -130. [In Persian]

Moeinadin, Mahmoud, Zahmatkesh, Zeinab, Nazemi Ardakani, Mehdi, (2018), Investigating the impact of extensible business reporting language on information asymmetry, *Financial Accounting Knowledge*, Volume 5, Number 4, pp:169 -191. [In Persian]

Mohammadi, Jamal, Khuzin, Ali, (2017), Investigating the role of extended financial reporting Language (XBRL) as a New Information Technology in Improving Corporate Governance, *New Research in Management and Accounting*, Number 12, pp:129-140 .[In Persian]

Mohammadi, Jamal, Khuzin, Ali, (2017), Investigating the role of implementing extensible financial reporting language (XBRL) on improving financial reporting quality, increasing financial information transparency and reducing information asymmetry, *Accounting Research*, Volume 7, Number 26, pp:41-60.[In Persian]

Mousavi Shiri, Seyyed Mahmood, Salehi, Mehdi, Yousefi Taqour, (2016), Investigating the impact of information technology on financial information characteristics using ranking Matrix, *Auditing Knowledge*, Volume 16, Number 62, pp:79-100. [In Persian]

Naghdi, Yousef, Nazemi Ardakani, Mehdi, Farid, Dariush, (1396),

www.SID.ir

Archive of SID

Investigating the impact of extensible business reporting language on capital costs and transaction Costs, *MSc in Financial Management, Yazd University*. [In Persian]

Nicomaram, Hashem, Ahmad, Modarres, Mohammad Reza, Shourvorzi, (2010), Using qualitative characteristics of theoretical concepts of financial reporting in earning quality assessment, *Management Research*, Number 85, pp:41 21. [In Persian]

Nikbakht, Mohammad Reza, Haji Azimi, Farzad, (2013), The impact of contingent conservatism on the reliability and timeliness of disclosure, *Accounting Research*, Volume 5, 2, pp:25-33. [In Persian]

Nojavan, Mahnaz, Mohammadi, Mehdi, Phil Saraie, Mehdi, (2016), Investigating the dimensions of XBRL reporting language and Its Acceptance Levels, *Accounting Research*, Volume 6, Number 2, pp:1-16. [In Persian]

Nouri Fard, Yadollah, Sherbati, Fatemeh Zahra, (2015), The impact of Auditor tenure on information disclosure quality in companies Listed in Tehran Stock Exchange, *Journal of Economics and Business*, Volume 6, Number 12, pp:49-58. [In Persian]

Pinto ,Ines, Picoto,Winnie Ng,(2016),Configurational analysis of firms performance :Understanding the role internet financial reporting, *Journal of Business Research,* Volume 69, Issue 11, November 2016,5360-5365.

Pourhidari, Omid, Fadavi, Mohammad Hassan, Amini Nia, Meysam, (2014), Investigating the impact of tax avoidance on transparency of financial reporting of companies listed in Tehran Stock Exchange, *Economic Research*, Volume 14, Number 52, pp:69 - 85. [In Persian]

Rayner ,Nigel, Chandler ,Neil,XBRL will enhance corporate disclosure and corporate performance management , https://unstats.un.org/unsd/nationalaccount /workshops /2008/ newyork

Rostami, Yazdan, Asadollahi, Yahya, (2015), Investigating the relationship of accounting information disclosure with expanded financial reporting language from the perspective of accounting professors and students at Kermanshah State and Free University, *Third International Conference on Management, Economics and Accounting*, Tabriz, East Azarbaijan Industrial Management Agency. [In Persian]

Seele ,Peter,(2016), Digitally unified reporting: how XBRL-based real-time transparency helps in combining integrated sustainability reporting and performance control,Author links open overlay panel,*Journalof Cleaner Production,*Volume136, Part A,10, pp:65-77.

www.SID.ir

Archive of SID

Setayesh, Mohammad Hossein, Kazemnejad, Mostafa (2012), Identifying and explaining factors affecting the quality of information disclosure of companies listed in Tehran Stock Exchange, *Accounting Advances in Shiraz University*, Volume 4, 1, pp: 49-79. [In Persian]

Shahverdiani, Shadi, Delfani, Hossein, (2015), The impact of XBRL financial system on financial information quality of companies Listed in Tehran Stock Exchange, *Masters thesis, Islamic Azad University, Central Tehran Branch.* [In Persian]

Shams, Shahabodin, Yahya Zadehfar, Mahmood, Abbaszadeh, Sakineh, (1396), Investigating the relationship between financial leverage and information asymmetry of companies listed in Tehran Stock Exchange, *Accounting Research*, 34, pp: 104-121. [In Persian]

Vadei Noghabi, Mohammad Hossein, Moradi, Mehdi, Abdolhossein Abdul Kazem al-Issawi, Shima (1396), The impact of accounting information technology on transparency of financial reporting information in private banks in Iraq, *Masters Thesis Ferdowsi University of Mashhad* [In Persian]

Wang,Tawei,Wen,Yao ,ching, Seng jia-lang(2014), The association between the mandatory adoption of XBRLand the performance of listed state-owned enterprises and non-state-owned enterprises in China, *Journal of Information & Management*, 51 (3), pp:336-346.

Zare hossein Abadi, Hamid, Zare Mehrjardi, Vahid, Nazemi Ardakani, Mehdi, (2016), The impact of extensible business reporting language on corporate performance using generalized moments (GMM) Method, *Accounting Reviews,* Volume 3, Number 12,pp:65-82 [In Persian].

www.SID.ir